

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-110>

УДК 657.1:334.012

ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО АУТСОРСИНГУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

ORGANIZATION OF ACCOUNTING OUTSOURCING AT THE ENTERPRISE

Ромашко Ольга Миколаївна

кандидат економічних наук, доцент,
Київський національний торговельно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3466-3489>

Шушакова Ірина Костянтинівна

кандидат економічних наук, старший викладач,
Київський національний торговельно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3811-683X>

Слободяник Анастасія Олегівна

студентка,
Київський національний торговельно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4292-0468>

Romashko Olga, Shushakova Iryna, Slobodianyuk Anastasiia
Kyiv National University of Trade and Economics

Стаття присвячена дослідженню особливостей організації бухгалтерського аутсорсингу. Метою статті є дослідження організаційних аспектів бухгалтерського аутсорсингу на підприємстві. Наведено переваги та недоліки бухгалтерського аутсорсингу. Проаналізовано ринок бухгалтерського аутсорсингу в Україні та світі. Визначено групи підприємств, для яких аутсорсинг бухгалтерського обліку є ефективною формою організації бухгалтерського обліку на підприємстві. Визначено етапи практичного впровадження бухгалтерського аутсорсингу. Визначено види відповідальності, права, повноваження та обов'язки сторін за договором про надання бухгалтерських аутсорсингових послуг. Розглянуто програмні продукти, які доцільно використовувати в процесі бухгалтерського аутсорсингу. Охарактеризовано горизонтальну (американську), пірамідальну (японську) та змішану моделі бухгалтерського аутсорсингу.

Ключові слова: аутсорсинг, бухгалтерський аутсорсинг, моделі бухгалтерського аутсорсингу, організація бухгалтерського аутсорсингу, ринок бухгалтерського аутсорсингу.

Статья посвящена исследованию особенностей организации бухгалтерского аутсорсинга. Целью статьи является исследование организационных аспектов бухгалтерского аутсорсинга на предприятии. Представлены преимущества и недостатки бухгалтерского аутсорсинга. Проанализирован рынок бухгалтерского аутсорсинга в Украине и мире. Определены группы предприятий, для которых аутсорсинг бухгалтерского учета эффективной формой организации бухгалтерского учета на предприятии. Определены этапы практического внедрения бухгалтерского аутсорсинга. Определены виды ответственности, права, полномочия и обязанности сторон по договору о предоставлении бухгалтерских аутсорсинговых услуг. Рассмотрены программные продукты, которые следует использовать в процессе бухгалтерского аутсорсинга. Охарактеризовано горизонтальную (американскую), пирамидальную (японскую) и смешанную модели бухгалтерского аутсорсинга.

Ключевые слова: аутсорсинг, бухгалтерский аутсорсинг, модели бухгалтерского аутсорсинга, организация бухгалтерского аутсорсинга, рынок бухгалтерского аутсорсинга.

The article is devoted to the study of the peculiarities of the organization of accounting outsourcing. The purpose of the article is to study the organizational aspects of accounting outsourcing in the enterprise. The advantages and disadvantages of accounting outsourcing are given. The market of accounting outsourcing in Ukraine and the world is analyzed. The dynamic growth of demand for accounting outsourcing services was revealed, and it was also established that in Ukraine there are about 80% of small and medium business representatives who resort to accounting outsourcing services.. The criteria for selecting an outsourcing company have been clarified. The list

of additional related services provided by accounting outsourcing companies is given. Groups of enterprises have been identified for which accounting outsourcing is an effective form of organization of accounting at the enterprise. The stages of practical implementation of accounting outsourcing are determined: preparatory, technological and effective. The risks that arise in the process of providing accounting outsourcing services are specified. The types of responsibilities, rights, powers and obligations of the parties under the contract for the provision of accounting outsourcing services are listed. It is established that when concluding an outsourcing agreement, the software that will be used to provide accounting services that are already implemented at the technological stage of accounting should be discussed. The software products that should be used in the process of accounting outsourcing are considered, namely: "1C: Accounting", "Clerk", "Parus-accounting", "IS-PRO", "IT-Enterprise: Accounting", "SAP". It is emphasized that at the current stage of development of the accounting software market, "cloud" technologies are becoming especially popular, as among European companies the use of cloud services has reached 79%, and in Ukraine the number of companies using cloud technologies has reached 48%. Horizontal (American), pyramidal (Japanese) and mixed models of accounting outsourcing are characterized.

Keywords: outsourcing, accounting outsourcing, accounting outsourcing models, organization of accounting outsourcing, accounting outsourcing market.

Постановка проблеми. Сучасні умови підприємницької діяльності зумовлюють постійний пошук напрямків підвищення ефективності функціонування суб'єктів господарювання та підтримки їх конкурентоспроможності на ринку. Це досягається, зокрема, за допомогою налагодження та удосконалення системи управління, що призводить до поширення застосування бухгалтерського аутсорсингу, який на сучасному ринку вважається одним із найпотужніших інструментів підвищення ефективності діяльності.

Динамічний ріст попиту на послуги бухгалтерського аутсорсингу можна відслідкувати в багатьох країнах світу, зокрема популярність на спеціалізовані послуги зростає і в Україні. Оскільки вагомим аргументів на користь застосування аутсорсингу більше, ніж недоліків, зарубіжні та вітчизняні підприємства почали широко його впроваджувати на практиці.

Слід підкреслити те, що для отримання ефективних результатів від наданих послуг неможливо обійтись без правильного планування. Належна організація бухгалтерського обліку на умовах аутсорсингу сприятиме зосередженню підприємства на основних стратегічних цілях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зауважимо, що дослідження бухгалтерського аутсорсингу знаходиться в постійному дискусійному процесі. Тому даною темою зацікавлена чимала кількість науковців, серед яких І.Л. Грабчук, Н. Колошко, Т.Я. Коцкулич, Н.В. Лагодієнко, Г.І. Ляхович, Т.Ю. Редзюк, Т.М. Серікова, Д.О. Серіков, Л.С. Скакун та багато інших. Зважаючи на значний науковий доробок та розвиток ринку бухгалтерського аутсорсингу в Україні, дослідження організаційних, методичних та практичних аспектів бухгалтерського аутсорсингу набуває актуальності.

Мета статті. Мета дослідження полягає у дослідженні організаційних аспектів бухгалтерського аутсорсингу на підприємстві.

Виклад основного матеріалу дослідження. З кожним роком все частіше спостерігається залучення спеціалізованих фахівців на умовах аутсорсингу до управлінських функцій та передача їм повного або часткового ведення бухгалтерського обліку.

Про привабливість аутсорсингу, його перспективність та необхідність в забезпеченні ефективної діяльності підприємств свідчать статистичні дані. Станом на 2020 рік Україна посіла 42-е місце в глобальному рейтингу аутсорсингової привабливості (GlobalServices Location Index, GSLI), який включає 60 країн. Крім того, у 2020 році більше 20-ти аутсорсингових компаній були включені до рейтингу Міжнародної асоціації IAOP «The Global Outsourcing 100», який містить найкращих у світі постачальників аутсорсингових послуг [1].

Окрім великих міжнародних компаній (так звана «Велика четвірка»: Deloitte, PricewaterhouseCoopers, Ernst & Young і KPMG), можна навести декілька підприємств, які на вітчизняному ринку бухгалтерських послуг також займають конкурентні місця. До них відносяться такі компанії: EBS, Nota group, Kreston GCG, Finance Solutions Group, Dmitrieva & Partners. Індустрії обслуговування даних підприємств найрізноманітніші. Окрім звернень до послуг бухгалтерського аутсорсингу підприємствами, що займаються оптовою/роздрібною торгівлею, IT, готельним бізнесом, туризмом, звертаються також підприємства, що функціонують в аграрному, будівельному, промисловому, фармацевтичному, медіа секторах та інших.

Зараз в Україні нараховується близько 80% представників малого і середнього бізнесу, які вдаються до послуг бухгалтерського аутсорсингу. І якщо декілька років тому такими послугами в нашій країні користувалися, насамперед, представництва іноземних компаній, то сьогодні до послуг аутсорсерів усе частіше

звертаються вітчизняні суб'єкти підприємницької діяльності [1]. Насамперед це пояснюється чітким визначенням позитивних сторін залучення зовнішніх фахівців. Оскільки за їх допомогою підприємства можуть підтримувати позиції на ринку в умовах жорсткої конкуренції, зосереджуючись лише на основних стратегіях діяльності. Клієнти навіть можуть уникати штрафних санкцій, що пов'язані із порушеннями у сфері податків. Розглянемо й інші переваги передачі обліку фірмам-аутсорсерам.

Для ефективної діяльності суб'єктів господарювання важливим є раціональний розподіл витрат. За допомогою аутсорсингу можна заощадити чималу суму коштів, що могли б бути витрачені на штатного працівника, облаштування його робочого місця, а також оплати постійного навчання, в той момент, коли аутсорсингові компанії ретельно підбирають висококваліфікованих працівників та експертів, що дозволяє концентрувати увагу лише на виконанні завдань, тим паче це здійснюється із багаторівневим контролем.

До фінансових переваг також входить уникнення витрат на відносно дорогі програмні продукти, вкладення в основні засоби і тому подібне.

Також до переваг відносять отримання додаткових суміжних послуг. Зокрема, до переліку послуг, які надаються аутсорсинговими компаніями, крім ведення бухгалтерського обліку, також належать послуги з:

- реєстрації юридичних осіб різних організаційно-правових форм бізнесу;
- підготовки та здачі звітності;
- внесення змін до установчих документів;
- відновлення бухгалтерського обліку;
- супроводу ліквідації та реорганізації [2].

Однак, даний спосіб організації бухгалтерського обліку має свої ризики та недоліки. До них відносять небезпеку витоку інформації, непередбачуваність економічного стану та загрозу банкрутства аутсорсингової компанії, ризик втрати оперативності інформації, складність контролю замовника за діяльністю аутсорсера.

Якщо ж рішення позитивне в сторону передачі зобов'язань зовнішньому спеціалісту, слід серйозно поставитись до питання вибору аутсорсингової компанії. Розкриємо критерії вибору (рис. 1).

Проаналізувавши різні фактори, можливі переваги та недоліки, від яких зокрема залежить організація бухгалтерського обліку на підприємстві, керівництво приймає рішення щодо виду аутсорсингу. Перший варіант передбачає повну передачу аутсорсеру ведення бухгалтерії, а інший – часткове

ведення окремих ділянок, наприклад обліку матеріалів чи обліку заробітної плати.

«Обслуговування під ключ» або ж ведення всієї бухгалтерії – популярний варіант аутсорсингу серед малих та середніх підприємств, оскільки кількість господарських операцій є незначною. Також за такого варіанту бухгалтерської служби, як окремого відділу, на підприємстві не передбачено. Натомість аутсорсер веде не тільки бухгалтерський облік, а й податковий, здає звітність в усі контролюючі органи та комунікує з ними, працює з клієнт-банком, супроводжує перевірки, зберігає та архівує документацію та ще й інші функції.

А от для великих підприємств, де обсяг господарських операцій немалий, а документообіг об'ємний, слід мати штатного працівника. Проте такі підприємства до часткового ведення бухгалтерського аутсорсингу звертаються з тієї причини, що, як правило, деякі ділянки обліку є найбільш трудомісткими або ж аутсорсер виконуватиме деякі не основні функції. Тому даний варіант аутсорсингу більше притаманний великим підприємствам.

Окрім раціонального вибору аутсорсингової компанії слід також документально оформити організацію бухгалтерського обліку шляхом внесення такої інформації до наказу (положення) про облікову політику.

Враховуючи практичний аспект реалізації аутсорсингу, вибір способу ведення обліку визначається на першому підготовчому етапі, коли здійснюється лише організація переходу на бухгалтерський аутсорсинг (рис. 2).

Також на першому етапі між обома суб'єктами аутсорсингу складаються договірні відносини. Основним важелем регулювання відносин між підприємством-замовником і підприємством-аутсорсером при організації бухгалтерського аутсорсингу вважається договір.

Слід зауважити, що при укладанні договору про аутсорсинг важко керуватися вітчизняною нормативно-правовою базою, оскільки на даний момент не має чіткого порядку укладання та оформлення договорів щодо передання функцій спеціалізованим фахівцям. Однак при аутсорсингу надається саме послуга, а не конкретний виконавець-працівник, тому договір може підпорядковуватись Цивільному кодексу України.

За договором про аутсорсинг чітко визначаються межі відповідальності щодо прав, повноважень та обов'язків сторін, а також щодо наслідків виконання таких послуг.

Розглянемо більш детально відповідальність замовника та виконавця. Замовник несе відповідальність:

Рис. 1. Критерії вибору аутсорсингової компанії

Джерело: [3]

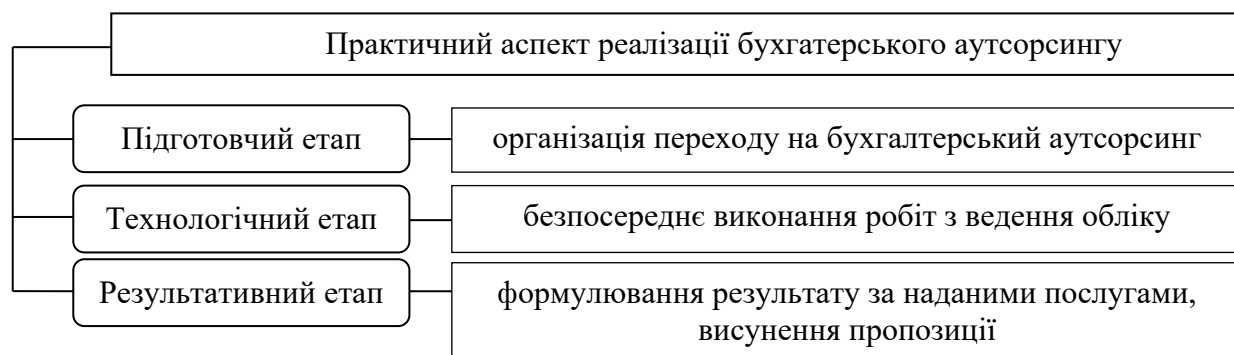

Рис. 2. Практичний аспект реалізації бухгалтерського аутсорсингу

Джерело: [4]

– за повноту, своєчасність та достовірність наданих виконавцю бухгалтерських та інших документів для ведення обліку та складання фінансової звітності;

– за неналежне виконання обов'язків та за прострочення перерахування коштів замовник сплачує пеню від суми невиконаних обов'язків;

– за дійсну шкоду, спричинену виконавцю внаслідок бездіяльності працівників.

А от виконавець несе повну відповідальність:

– за збиток, що виник в результаті помилкового виконання або невиконання обов'язків, в результаті чого були нараховані штрафні санкції;

– за якість наданих послуг.

Сторони зобов'язуються не розголошувати інформацію отриману в ході виконання договору і несуть повну відповідальність за збитки, заподіяні їм розголошенням [5].

Задля уникнення суперечок та конфліктних ситуацій між сторонами потрібно максимально узгодити положення щодо рівнів відповідальності. Обов'язково потрібно зафіксувати санкції за невиконання умов договору, порушення договірних зобов'язань.

Окрім цього при укладанні договору про аутсорсинг слід обговорити програмне забезпечення, за допомогою якого будуть надаватись бухгалтерські послуги, що реалізуються вже на технологічному етапі ведення обліку. Вітчизняний ринок програмного забезпечення представлений чималим вибором комп'ютерних продуктів для ведення бухгалтерського обліку. В епоху постійного розвитку новітніх технологій видозмінюється спосіб застосування таких програм. Зараз вже не обов'язково встановлювати програмний документ на пристрій, досить мати лише доступ до мережі Інтернет і використання онлайн-програм будь-де та будь-коли стає можливим.

Із найпопулярніших програмних продуктів на українському ринку залишається «1С: Бухгалтерія». Ведення фінансової діяльності організації вимагає невпинної уваги, максимальної точності та оперативності. Завдяки практичному досвіду та актуальним розробкам, втіленим в «1С: Бухгалтерія», тисячі компаній по всій країні отримують можливість доступу до автоматизованих сервісів бухгалтерського і податкового обліку. Проте на вибір даної програми впливає й політична ситуація в країні. А саме Указом президента України № 133/2017 від 28 квітня 2017 року [6] встановлено санкції до виробника, франчайзерів, дилерів та дистриб'юторів програмного продукту 1С, що, як наслідок, змусило підприємства шукати альтернативи даній про-

грамі. За приклад можна взяти такі програмні продукти як «Діловод», «Парус-бухгалтерія», «1С-ПРО», «IT-Enterprise: Бухгалтерія», «SAP». Варто зауважити, що дані програми мають однакове призначення, проте існують особливості в їх функціонуванні, з якими слід ознайомитись перед укладанням договору. Зокрема слід дослідити програми на варіант постачання, тобто чи є обраний продукт локальною чи мережевою версією. Безперечно сьогодні вести облік краще у мережевій версії програми. Також потрібно розглянути функціональні можливості програми, наприклад чи є в доступі ведення обліку продаж, закупівель, виробництва, розрахунків за заробітною платою, складського обліку, також складання фінансової звітності, ведення податкового обліку, введення та зберігання первинної документації та інше. Ще одним критерієм при виборі є відповідність програми міжнародним стандартам ведення обліку, оскільки дана функція представлена не завжди. Слід звернути увагу також на можливість самостійного налаштування типових господарських операцій та їх введення ручним способом.

Популярності набирає «хмарне» програмне забезпечення для ведення бухгалтерського обліку. Основна відмінність від звичного методу роботи з програмним забезпеченням полягає в тому, що користувач використовує не ресурси свого персонального комп'ютера, а комп'ютерні ресурси і потужності, які надаються йому як інтернет-сервіс. При цьому користувач має повний доступ до власних даних і можливість роботи з ними, але не може управляти програмною базою, з допомогою якої ця робота відбувається [7].

Значимо, що серед європейських компаній показник використання хмарних сервісів досяг 79%. В Україні кількість компаній, які використовують хмарні технології, досягла 48% [8].

Окрім вищенаведеного до питань, що наводяться у договорі, включають такі стандартні пункти як загальні положення, терміни, що використовуються, предмет договору, вартість послуг і порядок взаєморозрахунків, зобов'язання кожного із сторін, термін дії договору, обов'язково потрібно узгодити форсмажорні ситуації та порядок дій за їх виникнення. Також слід пам'ятати про обов'язковий Додаток до договору.

При виникненні відносин між замовником та виконавцем формується певна модель аутсорсингу (рис. 3).

Також слід зазначити яким способом та в який період будуть передаватись дані від

замовника до виконавця послуг та навпаки, зокрема при наданні звітної інформації. Є два варіанти співпраці. Стаціонарний та дистанційний вид аутсорсингу відрізняються тим, що при першому варіанті відбувається особистий контакт між сторонами. Проте спільною характеристикою є взаємодія, що здійснюється на основі автоматизованих систем, інформаційно-комп'ютерних технологій. Доцільно навести приклад знову ж таки із застосуванням хмарних технологій. Корисним є те, що звітність, яка формується у хмарному середовищі, можна запрограмувати на автоматичне надсилання до певного кола користувачів у встановлений термін. Спрощенню передачі первинних документів аутсорсеріві стала ухвала рішення про остаточний перехід на електронний обмін документами з 1 жовтня 2019 року Кабінетом міністрів України.

Таким чином способи взаємодії між підприємством-замовником і аутсорсером в епоху новітніх технологій полегшуються. Проте збільшується ймовірність витоку інформації або ж кібератак. З цього слідує, що можливий клієнт остерігається та приймає рішення відмовитись від послуги, адже Інформація – один із стратегічних ресурсів підприємства, за допомогою якого приймаються управлінські рішення. При застосуванні новітніх технологій така інформація набуває найважливішого значення, а отже загроза інформаційній безпеці зростає. Щодо цього при укладанні договору про аутсорсинг слід обговорити забезпечення конфіденційності інформації, її зберігання та захисту. Існують різні види заходів захисту

облікової інформації, а саме внутрішні (організаційні, нормативні, технічні, кадрові, структурні, фізичні, програмні) та зовнішні (організаційні та технічні). Також тут слід звернути увагу на договір про нерозголошення конфіденційної інформації. У таких договорах вказується відшкодування будь-яких збитків, а також зустрічаються випадки відшкодування упущених вигод. Виконавець послуги внаслідок допущення витоку інформації про клієнта зобов'язаний сплатити, як правило, певну суму штрафу, яка попередньо узгоджувалась.

Недосконалий рівень нормативно-правового регулювання є однією із основних причин ускладнення організації бухгалтерського обліку в умовах аутсорсингу, оскільки чітко сформульовані законодавством характеристика і структура договору про аутсорсинг сприяли б швидшому розвитку аутсорсингу на вітчизняному рівні.

Висновки. Аутсорсинг є одним із сучасних засобів ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання, який має свої переваги та недоліки. Замовник аутсорсингових послуг, попередньо проаналізувавши доцільність передачі ведення бухгалтерського обліку, приймає рішення, яке може вплинути на зміну звичного способу організації обліку. Наведені аспекти організації обліку на умовах аутсорсингу дозволяють виділити окремі напрямки аби зосередити на них найбільшу увагу. Одним із найвагоміших складових організації є договір про аутсорсинг та додаток до договору, в яких між сторонами узгоджуються всі питання, зокрема й затверджуються види аутсорсингу.

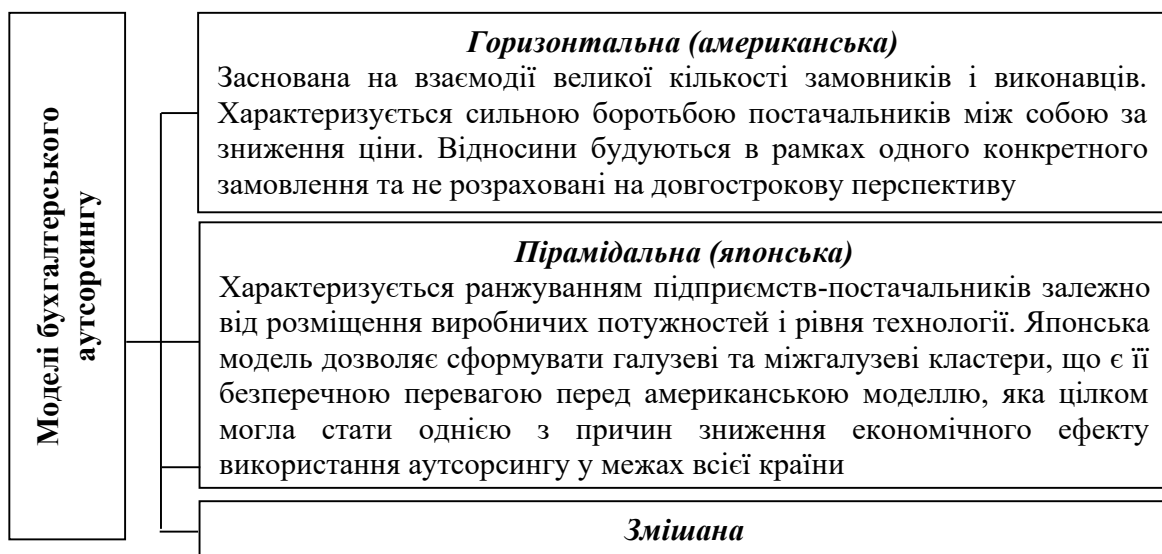

Рис. 3. Характеристика моделей аутсорсингу

Джерело: [9]

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Серікова Т.М., Лагодієнко Н.В., Серіков Д.О. Сучасний стан та перспективи розвитку бухгалтерського аутсорсингу в Україні. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2021. № 1. С. 308–331. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2021-290-1-53>
2. Ляхович Г.І. Сучасні проблемні питання організації бухгалтерського аутсорсингу. *Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова*. 2016. Т. 21. Вип. 7-2 (49). С. 173–177. URL: [http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Vonu_econ_2016_21_7\(2\)_38.pdf](http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Vonu_econ_2016_21_7(2)_38.pdf)
3. Давидюк Т.В., Легоцька Ю.І. Бухгалтерський аутсорсинг як інноваційний інструмент досягнення економічних переваг. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2018. № 1(3). С. 11–18. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.1303983>.
4. Ляхович Г.І. Етапи здійснення бухгалтерського аутсорсингу. *Бізнес Інформ*. 2017. № 4. С. 324–328. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2017_4_54
5. Скакун Л.С. Бухгалтерський аутсорсинг: розподіл відповідальності. *Вісник ЖДТУ. Економічні науки*. 2009. № 4(50). С. 155–159.
6. Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій): Указ президента України № 133/2017 від 28.04.2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1332017-21850>
7. Грабчук І.Л., Ляхович Г.І. Програмне забезпечення для ведення обліку: проблеми вибору та використання в ході аутсорсингу. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2017. № 3(38). С. 32–36. DOI: [https://doi.org/10.26642/pbo-2017-3\(38\)-32-36](https://doi.org/10.26642/pbo-2017-3(38)-32-36)
8. Редзюк Т.Ю., Колошко Н. Хмарні технології в обліку – новий рівень бухгалтерського сервісу: *Тези Всеукраїнської наукової конференції «Сучасні проблеми бухгалтерського обліку та фінансів» (м. Київ, 21-22 листопада 2018 р.)*. Київ: НУХТ, 2018. С. 47–49.
9. Коцкулич Т.Я., Полатайко В.В. Аналіз доцільності переходу на аутсорсинг бухгалтерських послуг на основі релевантної інформації. *Молодий вчений*. 2019. № 8(72). С. 323–327. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-8-72-68>

REFERENCES:

1. Serikova T.M., Lagodienko N.V. & Serikov D.O. (2021) Suchasnyj stan ta perspektyvy rozvytku buxgalterskogo autsorsyngu v ukrajini [Current state and prospects of accounting outsourcing in Ukraine]. *Bulletin of Khmelnytsky National University*, 1, 308–331. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2021-290-1-53>
2. Lyakhovich G.I. (2016) Suchasni problemni pytannya organizaciyi buxgalterskogo autsorsyngu [Current issues of accounting outsourcing]. *Bulletin of ONU named after I.I. Mechnikov*, vol. 21, issue 7–2 (49), pp. 173–177. Available at: [http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Vonu_econ_2016_21_7\(2\)_38.pdf](http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Vonu_econ_2016_21_7(2)_38.pdf)
3. Davydyuk T.V. & Legotska Y.I. (2018) Buxgalterskyj autsorsyng yak innovacijnyj instrument dosyagnennya ekonomichnyx perevag [Accounting outsourcing as an innovative tool to achieve economic benefits]. *Economic Journal of Odessa Polytechnic University*, 1(3), 11–18. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.1303983>
4. Lyakhovich G.I. (2017) Etapy zdijsnennya buxgalterskogo autsorsyngu [Stages of accounting outsourcing]. *Business Inform*, 4, 324–328. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2017_4_54
5. Skakun L.S. (2009) Buxgalterskyj autsorsyng: rozpodil vidpovidalnosti [Accounting outsourcing: the division of responsibilities]. *Bulletin of ZhSTU. Economic Sciences*, 4(50), 155–159.
6. On the application of personal special economic and other restrictive measures (sanctions): Decree of the President of Ukraine № 133/2017 of 28.04.2021. Available at: <https://www.president.gov.ua/documents/1332017-21850>
7. Grabchuk I.L. & Lyakhovich G.I. (2017) Programne zabezpechennya dlya vedennya obliku: problemy vyboru ta vykorystannya v hodi autsorsyngu [Accounting software: problems of selection and use during outsourcing]. *Problems of theory and methodology of accounting, control and analysis*, 3(38), 32–36. DOI: [https://doi.org/10.26642/pbo-2017-3\(38\)-32-36](https://doi.org/10.26642/pbo-2017-3(38)-32-36)
8. Redziuk T.Yu. & Koloshko N. (2019) Xmarini texnologiyi v obliku – novyj riven buxgalterskogo servisu [Cloud technologies in accounting – a new level of accounting service]. *Bulletin of NUFT*.
9. Kotskulich T.Ya. & Polatayko V.V. (2019) Analiz docilnosti perexodu na autsorsyng buxgalterskyx poslug na osnovi relevantnoyi informaciyi [Analysis of the feasibility of the transition to outsourcing of accounting services based on relevant information]. *Young Scientist*, 8(72), 323–327. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-8-72-68>